

การประกอบสร้างความจริงเรื่อง กลุ่มเยาวชนต่อต้านรัฐบาล : ศึกษา
เปรียบเทียบสำนักข่าวผู้จัดการกับสำนักข่าวมติชน
ในช่วงปี พ.ศ. 2563-2565*

TRUTH CONSTRUCTION OF ANTI-GOVERNMENT YOUTH GROUP:
A COMPARATIVE STUDY OF THE MANAGER NEWS AGENCY AND
THE MATICHON NEWS AGENCY DURING THE YEAR 2020-2022

วิสูตร วิสุทธิไกรสิทธิ์, นันทนา นันทวารopoulos

Visutr Visuthikraisee, Nantana Nantavaropas

มหาวิทยาลัยเกริก

Kirk University

Corresponding Author E-mail: vsnote48@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบททางการเมืองที่ส่งผลต่อการประกอบสร้างความจริงกรณีกลุ่มเยาวชนต่อต้านรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ของสำนักข่าวผู้จัดการกับสำนักข่าวมติชนและศึกษาถึงการประกอบสร้างความจริงกรณีกลุ่มเยาวชนต่อต้านรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผ่านสำนักข่าวผู้จัดการกับสำนักข่าวมติชนโดยใช้กรอบแนวคิดเรื่องการประกอบสร้างความจริง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ สำนักข่าว 4 คน นักวิชาการด้านสื่อสารการเมือง 2 คน เยาวชนต่อต้านรัฐบาล 3 คน ผู้รับสารของสำนักข่าวผู้จัดการ 2 คน และผู้รับสารของสำนักข่าวมติชน 2 คน แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ การลดทอนข้อมูล การแสดงข้อมูล การสร้างข้อสรุป

ผลการศึกษาพบว่า การประท้วงต่อต้านรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชาโดยกลุ่มนักเรียน นักศึกษา และประชาชนแรกเริ่มเกิดจากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ยุบพรรคอนาคตใหม่ และเริ่มประท้วงเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันโดยการชุมนุมมีลักษณะเป็นแฟลชม็อบเริ่มต้นในช่วงบ่ายแล้วยุติลงในคืนวันนั้น สำหรับการประกอบสร้างความจริงของสำนักข่าวผู้จัดการต่อต้านรัฐบาลพบว่าสำนักข่าวผู้จัดการ มีการประกอบสร้างความจริงในการนำเสนอข่าวของกลุ่มเยาวชนต่อต้านรัฐบาลในทางลบ โดยมีการนำนักวิชาการ ผู้ที่สนับสนุนรัฐบาลหรือฝ่ายอนุรักษ์นิยมมาให้ความคิดเห็นในเนื้อหาข่าวในประเด็นของการ

* Received October 14, 2023; Revised October 26, 2023; Accepted October 26, 2023

ชุมชน โดยไม่มีลักษณะเปรียบเทียบให้เห็นแต่มุ่งโจมตีกลุ่มเยาวชนต่อต้านรัฐบาลว่ามีการ
หนุนหลังจากนักการเมืองบางกลุ่ม หรือได้รับการสนับสนุนจากต่างประเทศ ส่วนการ
ประกอบสร้างความจริงของสำนักข่าวมติชนกรณีกลุ่มเยาวชนต่อต้านรัฐบาล พลเอก
ประยุทธ์ จันทร์โอชาพบว่าสำนักข่าวมติชนมีการประกอบสร้างความจริงในการนำเสนอ
ข่าวของกลุ่มเยาวชนต่อต้านรัฐบาลในลักษณะของการวิเคราะห์ข่าวนำเสนอแง่มุมทั้งสอง
ด้าน ทั้งของกลุ่มเยาวชนและฝ่ายรัฐบาลโดยพยายามให้มีความคิดเห็นส่วนตนน้อยที่สุด

คำสำคัญ: การประกอบสร้างความจริง; กลุ่มเยาวชน; สำนักข่าวผู้จัดการ; สำนักข่าวมติชน

Abstract

The objectives of this article were to study the political contexts that impacted the construction of truth concerning the Youth Groups against the government of General Prayuth Chan-o-cha of the Manager News Agency and Matchon News Agency and to study the construction of truth concerning the Youth Groups against the Government through the Manager News Agency and Matchon News Agency by Social construction of reality framework. The qualitative research was conducted using in-depth interviews with four key informants: four news agency journalists, two political communication scholars, three anti-government youths, two managers of news agency recipients, and two recipients of Matchon News Agency.

The study findings found that the protests of Prayut Chan-o-cha's government by the Student Union of Thailand began after the decision of the Constitutional Court to dissolve the Future Forward Party. Various protests followed until the present day via a flash mob that usually started in the afternoon and ended that night. On the Manager News Agency's construction of truth concerning the Youth Groups, the study showed that the Manager News Agency presented news regarding the protesters negatively using one-sided opinions from technocrats, pro-government groups, or conservatives without comparison. It only criticized the protesters, saying that there must be some political parties behind them or accused the protesters of receiving support from foreign governments. Meanwhile, the study on Matchon News Agency's construction of reality concerning the Youth Groups showed that

news related to the protesters was presented with a two-sided analysis from the Youth Groups and the government with a minor opinion.

Keywords: Social Construction of Reality; The Youth Groups; The Manager News Agency; Matichon News Agency

บทนำ

ที่ผ่านมารัฐบาลไทยภายใต้การนำของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ถือว่ามีสองช่วงเวลา ช่วงเวลาแรกคือการ “ยึดอำนาจ” ด้วยการประกาศกฎอัยการศึก เมื่อวันที่ 22 พ.ค. 2557 ช่วงเวลาที่สองคือพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้ลงมติเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2562 เห็นชอบด้วยในการแต่งตั้ง พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกที่ทั้งหมดมีอยู่ทั้งสองสภา จึงแต่งตั้งให้ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ตามความในมาตรา 158 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ปียี่สิบ หนึ่งสี่ ไทย, 2563) จากการบริหารงานของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่ผ่านมามีได้เกิดกระแสความไม่พอใจของกลุ่มต่าง ๆ อยู่บ้าง แต่มาปรากฏชัดในช่วงที่เกิดการระบาดใหญ่ของไวรัสโควิด-19 แต่เดิมนั้นมีแรงกดดันอยู่แล้วที่จะให้พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา รับผิดชอบรัฐมนตรี เนื่องจากความไร้ประสิทธิภาพของรัฐบาล การก่อตัวขึ้นของการประท้วงเริ่มจากการยุบพรรคอนาคตใหม่ ซึ่งเพียงหนึ่งวันหลังจากพรรคอนาคตใหม่ถูกยุบ การชุมนุมก็เริ่มต้นขึ้นครั้งแรก ประเด็นหลักของการชุมนุมคือ การแสดงออกถึงการไม่เห็นด้วยกับการยุบพรรคอนาคตใหม่ ซึ่งนักศึกษาและผู้เข้าร่วมการชุมนุมเชื่อว่า เป็นการใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม และสิทธิเสรีภาพและเสรีภาพจากนั้นในวันถัดมาก็มีการชุมนุมในลักษณะเดียวกันเกิดขึ้นที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ต่อมาขยายตัวไปยังมหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยขอนแก่น และอีกหลายมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ จำนวนผู้เข้าชุมนุมในแต่ละมหาวิทยาลัยมีนับพันคนที่สำคัญคือ กระแสของการชุมนุมยังขยายไปสู่โรงเรียนมัธยมระดับชั้นนำของประเทศหลายแห่งอีกด้วยประเด็นหลักของการชุมนุมก็มีการขยายตัวจากเรื่อง การแสดงออกถึงการไม่เห็นด้วยกับการยุบพรรคอนาคตใหม่ ไปสู่การต่อต้านเผด็จการ การเรียกร้องให้มีประชาธิปไตย และในเชิงรูปธรรมคือ การขับไล่รัฐบาลประยุทธ์ทำไมนิสิตและนักศึกษาจึงมีปฏิกิริยาตอบโต้อย่างเข้มข้นต่อการยุบพรรคอนาคตใหม่ทั้งที่เรื่องเช่นนี้ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนต่อกรณียุบพรรคการเมืองในอดีต (ผู้จัดการออนไลน์, 2563)

ต่อมาเมื่อมีการยกระดับการประท้วงในที่สาธารณะเกิดขึ้นครั้งแรก เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 เวลา 17.00 น. กลุ่มเยาวชนปลดแอก และกลุ่มสหภาพนักเรียน นิสิต นักศึกษาแห่งประเทศไทย (สนท.) บริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย และมวลชนจำนวนหนึ่งเดินทางมายังบริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ถนนราชดำเนิน เพื่อรวมตัวกันประท้วงขับไล่รัฐบาล พร้อมเสนอข้อเรียกร้อง 3 ข้อ ได้แก่ ให้รัฐบาลยุบสภา หยุดคุกคามประชาชน และร่างรัฐธรรมนูญใหม่ หลังจากนั้นมีการประกาศจัดการชุมนุมของกลุ่มที่เรียกตัวเองว่า “คณะราษฎร” ในวันที่ 14 ต.ค. ที่ถนนราชดำเนิน การนัดหมายชุมนุมในวันดังกล่าวยังเป็นครั้งแรกที่นักศึกษา เยาวชน และประชาชนจากหลากหลายกลุ่มรวมกันเป็นแนวร่วมจัดชุมนุม อาทิ แนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุม, เยาวชนปลดแอก, กลุ่มดาวดิน, กลุ่มฟื้นฟูประชาธิปไตย ฯลฯ ซึ่งนับเป็นการผสมผสานเครือข่ายครั้งสำคัญนับตั้งแต่เริ่มมีการชุมนุมของกลุ่ม “เยาวชนปลดแอก” ที่อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย เยาวชนปลดแอก : ตोकย้ำ 3 ข้อเรียกร้องคือ หยุดคุกคามประชาชน จัดทำรัฐธรรมนูญใหม่ และยุบสภา 2 จุดยืน ไม่เอารัฐประหาร และรัฐบาลแห่งชาติ และ 1 ความฝัน ในการมีระบอบประชาธิปไตยที่พระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ (บีบีซี นิวส์ ไทย, 2563) ต่อมาวันที่ 15 คณะราษฎร ยืนยันชุมนุมที่แยกราชประสงค์หลังนายกรัฐมนตรีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินร้ายแรง วันที่ 16 เป็นการชุมนุมวันที่ 3 ของกลุ่มที่เรียกตัวเองว่า “คณะราษฎร 2563” ต้องยุติลงกลางคันหลังกำลังตำรวจนับร้อยพร้อม รถฉีดน้ำแรงสูงเข้าสลายผู้ชุมนุมที่มีเด็กและเยาวชนจำนวนมากตั้งแต่ช่วงค่ำของ 16 ต.ค. เป็นเหตุให้มีผู้ถูกจับกุม “นับร้อย” สำหรับในวันนี้ 17 ต.ค. การชุมนุมมีขึ้นแบบดาวกระจายหลายจุดทั่ว กทม. และในต่างจังหวัด โดยไร้แกนนำและการชุมนุมส่วนใหญ่ดำเนินไปอย่างสันติ

ในการนำเสนอข่าวของสำนักข่าวต่างๆ การประกอบสร้างความจริงของสื่ออาจมีความแตกต่างกันไปตามมุมมองโดยเฉพาะสำนักข่าวมติดชนกับสำนักข่าวผู้จัดการ สำหรับสำนักข่าวมติดชน จดทะเบียนก่อตั้งเป็นบริษัทจำกัดเมื่อวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2521 เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์อื่นๆ มีผลิตภัณฑ์หลัก คือ หนังสือพิมพ์ 3 ฉบับ คือ มติดชน ข่าวสด และประชาชาติธุรกิจ เป็นต้น สำหรับด้านการเมืองมติดชนทำหน้าที่เป็นปากเป็นเสียงของคนเล็กคนน้อย คนนอกระบบ คนที่ห่างไกล ฉะนั้นจึงมักถูกมองเป็นฝ่ายค้านที่อยู่ตรงข้ามกับรัฐบาล (มติดชน ออนไลน์, 2563) สำหรับสำนักข่าวถูกมองว่าเป็นสื่ออนุรักษ์นิยม ซึ่งเคยสร้างความไม่พอใจให้กับผู้คนเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นการแฝงตัวเข้าไปในกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา โดยทีมงานสำนักข่าวผู้จัดการอ้างว่าเป็นสำนักข่าวอื่นเพื่อสัมภาษณ์กลุ่มผู้ชุมนุมและนำไปเผยแพร่ในช่องข่าวของสำนักข่าวผู้จัดการ นอกจากนี้ยังมีการพยายามนำเสนอเนื้อหาที่สะท้อนความหมายผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริงหลายอย่าง (แบรนดี้ไชส์, 2563)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่าการประกอบสร้างความจริงเกี่ยวกับ กลุ่มเยาวชนต่อต้านรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา มีความน่าสนใจเนื่องจากการก่อตัวขึ้นอย่างมีพัฒนาการ เริ่มจากการประท้วงการยุบพรรคอนาคตใหม่ ซึ่งจัดโดย สหภาพนักเรียน นิสิต และนักศึกษาแห่งประเทศไทย กลายมาเป็นการชุมนุมที่มีลักษณะเป็น Flash mob มีการกำหนดระยะเวลาเริ่มและสิ้นสุดการชุมนุมอย่างชัดเจน จากนั้นก็มีการชุมนุมในลักษณะเดียวกันเกิดขึ้นอีกหลายมหาวิทยาลัยทั่วทั้งประเทศ และมีการยกระดับการประท้วงในที่สาธารณะเกิดขึ้นของกลุ่มที่เรียกตัวเองว่า กลุ่มเยาวชนปลดแอก และกลุ่มสหภาพนักเรียน นิสิต นักศึกษาแห่งประเทศไทยบริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย พร้อมเสนอข้อเรียกร้อง 3 ข้อ ได้แก่ ให้รัฐบาลยุบสภา หยุดคุกคามประชาชน และร่างรัฐธรรมนูญใหม่ และยุติการชุมนุมภายในวันเดียว หลังจากนั้นมีการนัดหมายเพื่อชุมนุมใหญ่ทางการเมืองอีกครั้งในวันที่ 19 กันยายน 2563 ในนาม “แนวร่วมกลุ่มธรรมศาสตร์และการชุมนุม” ต่อมา มีการประกาศจัดการชุมนุมของกลุ่มที่เรียกตัวเองว่า “คณะราษฎร” ในวันที่ 14 ต.ค. ที่ถนนราชดำเนิน การนัดหมายชุมนุมในวันดังกล่าวยังเป็นครั้งแรกที่นักศึกษา เยาวชน และประชาชนจากหลากหลายกลุ่มรวมกันเป็นแนวร่วมจัดชุมนุม และก็มีมีการชุมนุมที่แยกราชประสงค์ และการชุมนุมแบบดาวกระจายอีกหลายจุดทั่วกรุงเทพมหานครและในต่างจังหวัด โดยไร้แกนนำและการชุมนุมส่วนใหญ่ดำเนินไปอย่างสันติตั้งนั้นจากปรากฏการณ์เดียวกัน สื่อมวลชนคือสำนักข่าวผู้จัดการและสำนักข่าวมติชน ได้รายงานข่าวแตกต่างกันตามจุดยืน ทิศนคติทางการเมือง ความคิดเห็นและเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มผู้อ่าน ผู้วิจัยเลือกใช้ทฤษฎีการประกอบสร้างความจริงทางสังคมมาใช้เป็นแนวทางในการทำ ความเข้าใจสื่อตามความเชื่อที่ว่า การประกอบสร้างปรากฏการณ์ต่างๆ โดยสื่อมวลชนนั้น ซึ่งสื่อแต่ละแขนงอาจมีมุมมองที่ต่างกัน การประกอบสร้างความจริงเพื่อนำเสนอจึงไม่เหมือนกัน และจากสมมติฐานของทฤษฎีนี้เมื่อนำมาใช้กับการรายงานข่าวของสื่อมวลชนจะพบว่า เป็นการประกอบสร้างความเป็นจริงจากเหตุการณ์นั้นๆ ขึ้นมาในมุมมองของสื่อมวลชนนั้นๆ ในขณะเดียวกันผู้อ่านก็ต้องรู้ทันด้วยว่าสิ่งที่สื่อมวลชนสร้างนั้นเป็น “เรื่องจริง” หรือเป็นเพียงแค่ “เรื่องสร้าง” ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่ามีการประกอบสร้างความจริงเกี่ยวกับ กลุ่มเยาวชนต่อต้านรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผ่านสำนักข่าวผู้จัดการและสำนักข่าวมติชนตามทฤษฎีการประกอบสร้างความจริงของสื่อมวลชนอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบททางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองที่ส่งผลต่อการประกอบสร้าง ความจริงกรณีกลุ่มเยาวชน ต่อต้านรัฐบาล ของสำนักข่าวผู้จัดการและสำนักข่าวมติชน

2. เพื่อศึกษาถึงการประกอบสร้างความจริงกรณีกลุ่มเยาวชนต่อต้านรัฐบาลผ่านสำนักข่าวผู้จัดการ

3. เพื่อศึกษาถึงการประกอบสร้างความจริงกรณีกลุ่มเยาวชนต่อต้านรัฐบาลผ่านสำนักข่าวมติชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การประกอบสร้างความจริงเรื่อง กลุ่มเยาวชนต่อต้านรัฐบาล : ศึกษาเปรียบเทียบสำนักข่าวผู้จัดการกับสำนักข่าวมติชนในช่วงปี พ.ศ. 2563-2565” ครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้ระเบียบวิธีการศึกษาวิจัยดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาการประกอบสร้างความจริงเรื่อง กลุ่มเยาวชนต่อต้านรัฐบาล : ศึกษาเปรียบเทียบสำนักข่าวผู้จัดการกับสำนักข่าวมติชนในช่วงปี พ.ศ. 2563-2565 ซึ่งสำนักข่าวที่เลือกมาศึกษาทั้งสองแห่งนั้นมีหน้าที่สองส่วน ส่วนแรกคือ เป็นสื่อมวลชน ทำหน้าที่สื่อกลางรับข่าวสารจากแหล่งข่าวและส่งให้แก่ผู้รับสาร และส่วนสองคือ เป็นแหล่งข่าวผู้ส่งสารทางการเมืองเองได้ เช่น ในรูปแบบการวิเคราะห์การเมือง ประชาชนผู้รับสารจึงเป็นเป้าหมายของการสื่อสารของสำนักข่าวซึ่งมีอิทธิพลสูงที่จะโน้มน้าวให้ประชาชน “เชื่อ” หรือ “คิดตาม” ที่สำนักข่าวได้เผยแพร่เสมอ

2. เครื่องมือการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research method) เป็นหลักในการดำเนินการ จึงจำเป็นต้องอาศัยความสัมพันธอันดีของผู้ทำวิจัยกับแหล่งข้อมูลที่ทำการศึกษา ดังนั้นตัวผู้วิจัยเองจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษา เพื่อให้เข้าถึงสาระในเรื่องที่วิจัย โดยใช้เทคนิคในการเก็บข้อมูล อันได้แก่

2.1 การวิจัยเอกสาร ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาในข่าวออนไลน์ ภาพข่าว การพาดหัวข่าว เนื้อหาข่าวของสำนักข่าวผู้จัดการและสำนักข่าวมติชน และการสัมภาษณ์บุคคล ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับกลุ่มเยาวชนต่อต้านรัฐบาลในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563-2565

2.2 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) เป็นการสนทนาที่ผู้ศึกษามุ่งหาคำตอบจากผู้ให้ข้อมูล (Key Informant) เป็นรายบุคคล

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยวิธีการสุ่มแบบพิจารณา (Judgment sampling) เป็นการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญว่ามีลักษณะสอดคล้องหรือเป็นตัวแทนที่จะศึกษาหรือไม่ และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสโนว์บอลล์ (Snowball

sampling) เป็นการเลือกตัวอย่างในลักษณะการสร้างเครือข่ายข้อมูล เรียกว่าใช้การแนะนำไปยังบุคคลอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงต่อ ๆ ไป ประกอบด้วย กลุ่มสำนักข่าว 4 คน กลุ่มนักวิชาการด้านสื่อสารการเมือง 2 คน กลุ่มเยาวชนต่อต้านรัฐบาล 3 คน กลุ่มผู้รับสารของสำนักข่าวผู้จัดการ 2 คน และกลุ่มผู้รับสารของสำนักข่าวมติชน 2 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ การลดทอนข้อมูล (Data Reduction) การแสดงข้อมูล (Data Display) การสร้างข้อสรุป และยืนยันผลสรุป (Conclusion & Verification)

ผลการวิจัย

บริบททางการเมืองที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องกลุ่มเยาวชนต่อต้านรัฐบาล
หลังจากที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยยุบพรรคอนาคตใหม่ และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคอนาคตใหม่ในวันศุกร์ที่ 21 ก.พ. 2563 ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนักศึกษาเกือบทั่วประเทศได้แสดงพลังไม่เห็นด้วยกับการบริหารรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา รวมทั้งเริ่มเคลื่อนไหวต่อต้านเผด็จการและต้องการเปลี่ยนแปลงสังคม ซึ่งได้รวมตัวกันจัดกิจกรรมทางการเมืองในลักษณะแฟลชม็อบแปรพลังจากโซเชียลมีเดียและพลังแฮชแท็กให้ออกมาสู่โลกแห่งความเป็นจริงจุดเริ่มต้นของแฟลชม็อบมาจากนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ท่าพระจันทร์ที่จัดขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 22 ก.พ. 2563 ภายใต้ชื่อ ประเทสนี้ไม่มีความยุติธรรม ที่นำโดยกลุ่มแกนนำสหภาพนักเรียน นิสิต นักศึกษาแห่งประเทศไทย (สนท.) ต่อมาหลายสถาบันรวมตัวกันจัดกิจกรรมในลักษณะนี้เช่นเดียวกันเพื่อแสดงจุดยืน เสรีภาพทางความคิดและร้องเรียกสิทธิของตนเองเป็นเวลาติดต่อกันอย่างต่อเนื่อง การเคลื่อนไหวของกลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษาที่ออกมาแสดงความไม่พอใจกับการบริหารประเทศของรัฐบาล เริ่มเคลื่อนไหวนอกสถาบันการศึกษา คูณขนาดการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลในสภาฯ (วอยซ์ ออนไลน์, 2563)

การประท้วงเกิดขึ้นในพื้นที่สถานศึกษาหลายแห่งและหยุดไปช่วงหนึ่งจากการระบาดทั่วของโควิด-19 ในประเทศไทย และการออกคำสั่งปิดสถานศึกษาเพื่อควบคุมโรค การประท้วงกลับมาอีกครั้งในวันที่ 18 กรกฎาคม ในรูปแบบการเดินขบวนซึ่งจัดระเบียบภายใต้กลุ่ม “เยาวชนปลดแอก” ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร นับเป็นการชุมนุมใหญ่ที่สุดในรอบ 6 ปี มีการยื่นข้อเรียกร้อง 3 ประการต่อรัฐบาล ได้แก่ ให้อยุบสภาผู้แทนราษฎร ยุติคุกคามประชาชน และร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ การประท้วงในเดือนกรกฎาคมนี้เกิดจากผลกระทบทางเศรษฐกิจของโควิด-19 และการบังคับใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการ

ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 นับแต่นั้นทำให้การประท้วงได้ลามไปอย่างน้อย 44 จังหวัดทั่วประเทศ จนวันที่ 3 สิงหาคม กลุ่มผู้ประท้วงจัดปราศรัยเกี่ยวกับประเด็นพระราชอำนาจและเพิ่มข้อเรียกร้องในการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ นำไปสู่การจับกุมตัวผู้ประท้วง 2 คน เหตุการณ์นี้ทำให้สื่อเรียกว่า “ขยายเพดาน” หลังเหตุการณ์ดังกล่าวประเด็นพระราชอำนาจดูเหมือนเข้ามารวมอยู่ในเป้าหมายการประท้วงด้วย กลุ่มประชาชนที่สนับสนุนรัฐบาลจัดการชุมนุมตอบโต้ โดยกล่าวหาผู้ประท้วงว่าถูกยุยงปลุกปั่นมีเจตนาแฝงล้มสถาบันพระมหากษัตริย์ ส่วนนักวิชาการจำนวนหนึ่งและพรรคก้าวไกลออกแถลงการณ์สนับสนุนสิทธิในการเรียกร้องของผู้ประท้วง รวบรวมเดือนกันยายน 2563 มีการเสนอเตรียมจัดเสวนาสาธารณะในสภาผู้แทนราษฎร รวมทั้งข้อเรียกร้องปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ นับเป็นการอภิปรายเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ครั้งแรกในประวัติศาสตร์สมัยใหม่ ภายหลังรัฐสภาลงมติเลื่อนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในปลายเดือนกันยายนทำให้เกิดการแสดงออกนิยมสาธารณรัฐอย่างเปิดเผยครั้งแรกในประเทศไทย วันที่ 15 ตุลาคม นายกรัฐมนตรีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงในกรุงเทพมหานคร โดยอ้างเหตุขว้างขวานสด็จฯ แต่ก็ถูกกล่าวหาว่าทางจงใจจัดขบวนสด็จฯ ฝ่าผู้ชุมนุมการตอบสนองของภาครัฐมียุทธวิธีประวิงเวลา การแจ้งข้อหาอาญาโดยใช้ พ.ร.ก.ฉุกเฉิน มีการใช้หน่วยสงครามข่าวสาร การตรวจพิจารณาสื่อ และมีความเคลื่อนไหวของกลุ่มมวลชนที่สนับสนุนรัฐบาล และมีการป้ายสีมีรัฐบาลและมืองค์การนอกภาครัฐต่างประเทศให้การสนับสนุน บ้างกล่าวหาว่าผู้ประท้วงกำลังต้องการล้มล้างสถาบันพระมหากษัตริย์หรือตกเป็นเหยื่อของนักการเมือง เป็นต้น (ปิยิชี นิเวส ไทย, 2563)

การประกอบสร้างความจริงของสำนักข่าวผู้จัดการกรณีกุณย์เยาวชนต่อต้านรัฐบาล จากการศึกษาพบว่าสำนักข่าวผู้จัดการ มีการประกอบสร้างความจริงในการนำเสนอข่าวของกลุ่มเยาวชนต่อต้านรัฐบาลในทางลบ โดยมีการนำนักวิชาการ ผู้ที่สนับสนุนรัฐบาลหรือฝ่ายอนุรักษ์นิยมมาให้ความคิดเห็นในเนื้อหาข่าวในประเด็นของการชุมนุม โดยไม่มีลักษณะเปรียบเทียบให้เห็นแต่มุ่งโจมตีกลุ่มเยาวชนต่อต้านรัฐบาลว่ามีการหนุนหลังจากนักการเมืองบางกลุ่ม หรือได้รับการสนับสนุนจากต่างประเทศเช่น บทสัมภาษณ์ของ ดร.เวทิน ชาทิกุลในรายการ “เรื่องลับมาก (NO CENSOR)” ที่มี ดร.เสรี วงษ์มณฑา เป็นผู้ดำเนินรายการ โดยมีเนื้อหาบางส่วนดังนี้ “ผมว่าตอนนี้ต้องแยกออกเป็น 2 เรื่อง มีอบนี้ประกอบขึ้นจาก 2 ส่วน ส่วนหนึ่งนำด้วยคนที่เขาเรียกว่าดีเนรคุณสองแผ่นดิน ร่วมกับนักวิชาการ กลุ่มนี้ต้องการสืบสานภารกิจคณะราษฎร คิดว่า 2475 สิ่งที่คุณราษฎรไม่ได้ทำ คือเรื่องสถาบัน ไม่ได้ยึดอำนาจสถาบันเบ็ดเสร็จ เขาคิดว่าต้องทำตรงนี้ต่อ อีกกลุ่มหนึ่งสมประโยชน์ สวมรอยเข้ามา มีการติดต่อเชื่อมโยงสื่อสารคือกลุ่มองค์กรประชาธิปไตยข้ามชาติ ซึ่งมาในรูปแบบเอ็นอีดี แอมเนสตี้ ฮิวแมนไรตส์วอตช์ กลุ่มนี้

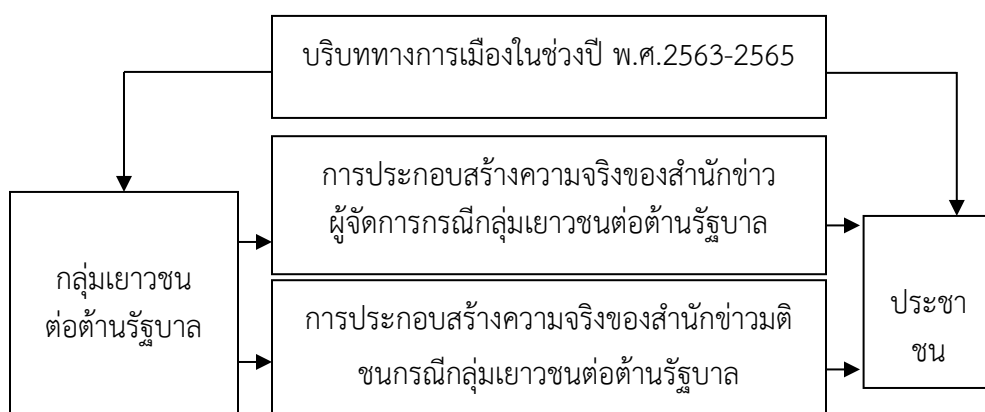
เคลื่อนไหวนหลายจุดไม่ใช่เฉพาะที่ไทย ปรากฏว่ากลุ่มนี้ประโยชน์คือไม่ได้ต้องการเรื่องล้มไม่ล้ม เพราะไม่ได้สนใจ แต่คิดว่าฝ่ายแพ้ม้าจากเวทีฮ่องกงจะเสียไทยไปอีกไม่ได้ เพราะประเทศไทยเป็นจุดยุทธศาสตร์ค่อนข้างสำคัญในการดุลอำนาจ มี 3 ที่ที่เขาเรียกสมพันธมิตรข้ามฮ่องกง ไต้หวัน ไทย คิดว่าจีนเขาจะปล่อยฮ่องกงเป็นเอกราชหรือ แต่ทำไมพวกนั้นต้องไปชุมนุม เพราะต้องการให้เกิดความวุ่นวาย สั่นคลอน เขาต้องการใช้โมเดลให้จีนปราบฮ่องกงเพื่อทำลายความชอบธรรมจีน แต่ฮ่องกงโมเดลไม่มีแกนนำ มีอบกระจ่ายทั่วไป ล่าสุดเริ่มมีการโพสต์ว่าให้ไปทำลายที่อื่นรูปแบบก็ปรากฏชัดขึ้นเรื่อย ๆ สองกลุ่มนี้สมประโยชน์อยู่ด้วยกัน ณ ขณะนี้ ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล” (เนชั่น ทวี, 2563)

นอกจากนั้นก็มีการให้พื้นที่ข่าวเกี่ยวกับรัฐบาลเป็นส่วนใหญ่ เช่น “พลังประชารัฐ” ให้ ส.ส. จัดกิจกรรมปกป้องสถาบันฯ ทุกพื้นที่เพื่อแสดงให้อีกฝ่ายเห็นว่ายังมีคนจำนวนมากไม่เอาด้วย มันใจไว้การปะทะแน่นอน วอนทุกพรรคช่วยกันทำความเข้าใจประชาชน ถึงการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มนักศึกษา ย้ายถอยคนละก้าวจะแก้ปัญหการเมืองได้, อนุชาปกป้องบิ๊กตูไม่ต้องออกเพราะไร้การกระทำผิดพลังประชารัฐ” ยืนยัน “ประยุทธ์ จันทร์โอชา” ไม่ต้องลาออกจากตำแหน่งนายกฯ เพราะไร้การกระทำผิด ชี้ครบ 4 ปี ค่อยว่ากันใหม่ ย้ำการบังคับเป็นประชาธิปไตยหรือ ลั่นพรรคหนุนแก้รัฐธรรมนูญแต่ห้ามแตะหมวด 1 - 2, วุฒิสภাজัดกิจกรรมขอพิทักษ์ปกป้องสถาบันฯด้วยความจงรักภักดี” วุฒิสภา” นำคณะ “ส.ว.-ข้าราชการ-พนักงานราชการ” ร่วมใส่เสื้อเหลือง แสดงจุดยืนในการปกป้อง พิทักษ์เทิดทูน สถาบันพระมหากษัตริย์ ลั่นจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เป็นที่พึ่งของประชาชน และจะสนองเบื้องพระยุคลบาทด้วยความจงรักภักดี (เนชั่น ทวี, 2563) เป็นต้น

การประกอบสร้างความจริงของสำนักข่าวมติชนกรณีกลุ่มเยาวชนต่อต้านรัฐบาล จากการศึกษาพบว่าสำนักข่าวมติชนมีการประกอบสร้างความจริงในการนำเสนอข่าวของกลุ่มเยาวชนต่อต้านรัฐบาลในลักษณะของการวิเคราะห์ข่าวนำเสนอแง่มุมทั้งสองด้าน ทั้งของกลุ่มเยาวชนและฝ่ายรัฐบาลโดยพยายามให้มีความคิดเห็นส่วนตัวน้อยที่สุดเช่น บทวิเคราะห์การเผชิญ มวลชน ยุคดิจิทัล ของทหาร ยุค “สงครามเย็น” มีเนื้อหาคือการปรากฏขึ้นของ “เยาวชนปลดแอก” ในเดือนกรกฎาคม ณ อนุสาวรีย์ประชาธิปไตยตามมาด้วยการปรากฏขึ้นของ “นักเรียนเลว” ในเดือนสิงหาคม ณ กระทรวงศึกษาธิการแทนที่จะสัมผัสได้ใน “ความแปลกใหม่” แทนที่จะรับรู้กับ “นวัตกรรม” ของการชุมนุมในยุคแห่ง “ดิจิทัล” ฝ่ายรัฐบาลกับดำรงอยู่ในห้วงแห่งการเมือง “เก่า” การเมืองแห่งเสื้อสี การแย่งชิงอำนาจจากยุคก่อนรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 อันเต็มด้วยการฉกฉวยโอกาสและความได้เปรียบทางการเมืองสายตาทิมองต่อ “เยาวชนปลดแอก” จึงไม่เปลี่ยน มองไม่เห็นรูปแบบใหม่แห่งการปรากฏขึ้นของ “นักเรียนเลว” กระบวนการในการบริหารจัดการกับปัญหานับแต่การปรากฏขึ้นของการเคลื่อนไหวเมื่อเดือนกรกฎาคม จึงเป็นกระบวนการบริหารจัดการ

ต่อม็อบในยุคแห่งสงครามเย็น พยายามมองไปยังคนที่อยู่เบื้องหลัง พยายามที่จะเสาะหาสิ่ง ที่เรียกว่า “ท่อน้ำเลี้ยง” ความเคยชินเก่าจึงมองเห็นแต่เส้นสายของนายทักษิณ ชินวัตร ของ น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ประสานเข้ากับเส้นสายของนายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ ของนาย ปิยะบุตร แสงกนกกุลมองไม่เห็นสภาพความเป็นจริงที่ดำรงอยู่ในทาง “ความคิด” ของคนรุ่นใหม่ การตอบโต้ต่อการเคลื่อนไหวดำเนินไปในลักษณะเตะถ่วง ชื้อเวลาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปรากฏการณ์วันที่ 24 กันยายนโดยเฉพาะอย่างยิ่งปรากฏการณ์ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน และลงมือสลายม็อบอย่างรุนแรงในวันที่ 16 ตุลาคมแม้เผชิญกับกระแสต้านด้วย ความเกรี้ยวกราดจาก “ผู้ชุมนุม” ไม่ว่าจะเป็นที่ห้าแยกลาดพร้าว หรือวงเวียนใหญ่ ก็ยังไม่ รู้ตัว ต่อเมื่อเผชิญกับสถานการณ์แยกอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ การขับเคลื่อนที่บางนา-ตราด นั้นแหละจึงเริ่มตระหนก เป็นความตื่นตระหนกในท่วงทำนอง “เชื่องช้า” อย่างยิ่ง นอกจากนั้นการนำเสนอข่าวของสำนักข่าวมติชนจะให้พื้นที่ข่าวกับทุกกลุ่มเช่น แกนนำ อาชีวะป้อมสถาบันโพสต์แจง ไม่ได้ขัดขวางการชุมนุม บอกนักเรียนอย่าตกเป็นเครื่องมือ, ‘จาตุรนต์’ ย้ำเลิกประกาศ กม.ฉุกเฉิน ไม่ใช่ รบ.ถอย แต่รู้อยู่แล้ว สู้ในศาลโอกาสแพ้สูง, ‘ณัฐพล’ ชูฟองมือดีแชร์ภาพถ่ายโยงมีอบเสื้อเหลือง ชี ทยา จุดยืนชัดเจน เป็น รมว.ศธ. ก็ห้ามไม่ได้, หมอเรวัตน์ ชัยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ไม่ใช่การถอย จี้ปักตุลาลอก ‘ชินวัตร’ แกนนำรุ่นใหม่บนทปรี ถูกหมายเรียกอีก เหตุชุมนุมกับคณะราษฎร, คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนหนุนเดินหน้าเจรจาลดความขัดแย้ง ขอรัฐ-นิติบัญญัติ ใช้เวที สภา ยุติปัญหา เป็นต้น (มติชน ออนไลน์, 2563)

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้เกี่ยวกับการประกอบสร้างความจริงเรื่อง กลุ่มเยาวชนต่อต้านรัฐบาล : ศึกษาเปรียบเทียบสำนักข่าวผู้จัดการกับสำนักข่าวมติชนในช่วงปี พ.ศ. 2563-2565 สามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้ดังนี้

บริบททางการเมืองที่มีผลต่อการสื่อสารเรื่องกลุ่มเยาวชนต่อต้านรัฐบาล เกิดขึ้นหลังจากที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยยุบพรรคอนาคตใหม่ และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคอนาคตใหม่ ในวันศุกร์ที่ 21 ก.พ. 2563 ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนักศึกษาเกือบทั่วประเทศได้แสดงพลังไม่เห็นด้วยกับการบริหารรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา การประท้วงเกิดขึ้นในพื้นที่สถานศึกษาหลายแห่งและหยุดไปช่วงหนึ่งจากการระบาดทั่วของโควิด-19 ในประเทศไทย และการออกคำสั่งปิดสถานศึกษาเพื่อควบคุมโรคการประท้วงกลับมาอีกครั้งในวันที่ 18 กรกฎาคม ในรูปแบบการเดินขบวนซึ่งจัดระเบียบภายใต้กลุ่ม “เยาวชนปลดแอก” ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร นับเป็นการชุมนุมใหญ่สุดในรอบ 6 ปี มีการยื่นข้อเรียกร้อง 3 ประการต่อรัฐบาล ได้แก่ ให้ยุบสภาผู้แทนราษฎร ยุติคุกคามประชาชน และร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

การประกอบสร้างความจริงของสำนักข่าวผู้จัดการกรณีกลุ่มเยาวชนต่อต้านรัฐบาล จากการศึกษาพบว่าสำนักข่าวผู้จัดการ มีการประกอบสร้างความจริงในการนำเสนอข่าวของกลุ่มเยาวชนต่อต้านรัฐบาลในทางลบ โดยมีการนำนักวิชาการ ผู้ที่สนับสนุนรัฐบาลหรือฝ่ายอนุรักษ์นิยมมาให้ความคิดเห็นในเนื้อหาข่าวในประเด็นของการชุมนุม โดยไม่มีลักษณะเปรียบเทียบให้เห็นแต่มุ่งโจมตีกลุ่มเยาวชนต่อต้านรัฐบาลว่ามีการหนุนหลังจากนักการเมืองบางกลุ่ม หรือได้รับการสนับสนุนจากต่างประเทศนอกจากนั้นก็มีการให้พื้นที่ข่าวเกี่ยวกับรัฐบาลเป็นส่วนใหญ่ เช่น “พลังประชารัฐ” ให้ ส.ส. จัดกิจกรรมปกป้องสถาบันฯ ทุกพื้นที่เพื่อแสดงให้เห็นอีกฝ่ายเห็นว่ายังมีคนจำนวนมากไม่เอาด้วย

การประกอบสร้างความจริงของสำนักข่าวมติชนกรณีกลุ่มเยาวชนต่อต้านรัฐบาล จากการศึกษาพบว่าสำนักข่าวมติชนมีการประกอบสร้างความจริงในการนำเสนอข่าวของกลุ่มเยาวชนต่อต้านรัฐบาลในลักษณะของการวิเคราะห์ข่าวนำเสนอแง่มุมทั้งสองด้าน ทั้งของกลุ่มเยาวชนและฝ่ายรัฐบาลโดยพยายามให้มีความคิดเห็นส่วนตัวน้อยที่สุดเช่น บทวิเคราะห์การเผชิญ มวลชน ยุคดิจิทัล ของทหาร ยุค “สงครามเย็น” มีเนื้อหาคือการปรากฏขึ้นของ “เยาวชนปลดแอก” ในเดือนกรกฎาคม ณ อนุสาวรีย์ประชาธิปไตยตามมาด้วยการปรากฏขึ้นของ “นักเรียนเลว” ในเดือนสิงหาคม ณ กระทรวงศึกษาธิการแทนที่จะสัมผัสได้ใน “ความแปลกใหม่” แทนที่จะรับรู้กับ “นวัตกรรม” ของการชุมนุมในยุคแห่ง “ดิจิทัล” ฝ่ายรัฐบาลกับดำรงอยู่ในห้วงแห่งการเมือง “เก่า” การเมืองแห่งเสื้อสี การแย่งชิงอำนาจจากยุคก่อนรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 อันเต็มด้วยการฉกฉวยโอกาสและความได้เปรียบทางการเมือง

ข้อเสนอแนะ

1. ประชาชนผู้รับข้อมูลข่าวสารควรใช้วิจารณญาณ เชื่อโดยมีพื้นฐานอยู่บนเหตุผล ข้อเท็จจริง ความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ มองสถานการณ์ให้รอบด้าน อย่าตื่นตระหนก โดยต้องวิเคราะห์ให้ดี เพราะข้อมูลข่าวสารที่ปรากฏนั้น ย่อมมีทั้งข่าวจริง ข่าวลือ ข่าวปลอม จึงต้องค่อย ๆ กลับกรอง อย่ารีบร้อน เพราะจะยิ่งทำให้เกิดความเครียด และวิตกกังวลมากขึ้น ควรรับข้อมูลจากคนที่เชื่อถือได้ หรืออาจตรวจสอบข้อมูลกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อคลายความกังวล ตลอดจนรวมกลุ่มกันเพื่อเฝ้าระวังและกลับกรองข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการรับรู้และเข้าใจข้อมูลข่าวสารได้อย่างถูกต้องตรงตามความเป็นจริง

2. สื่อมวลชนทุกสำนักควรมีจริยธรรมและจรรยาบรรณในการนำเสนอข่าว นอกจากนั้นหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลสื่อมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กสทช. ควรเข้ามาสร้างความตระหนักในเรื่องจริยธรรมและจรรยาบรรณสื่อแก่ผู้ที่ทำหน้าที่สื่อมวลชนอย่าง สื่อมวลชนเองควรสร้างความเชื่อมั่นให้กับสังคมด้วยการเปิดโอกาสให้องค์กรหรือบุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบจริยธรรมวิชาชีพของสื่อได้ทั้งทางตรงและทางอ้อมด้วยและควรช่วยกันตรวจสอบการกรอข่าวสารก่อนออกสู่สาธารณะเพื่อลดความเสี่ยง ความผิดพลาด

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2552). *สื่อสารมวลชน ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- เนชั่น ทวี. (2563). “ดร.เวทีน” เสยแผนไอ้โม่ง ตระเรื่องสถาบัน หวังมีอบชนมีอบ. สืบค้น 21 ตุลาคม 2566, จาก <https://nationtv.tv/main/content/378802006>
- _____. (2563). *ข่าวการเมืองวันนี้*. สืบค้น 22 ตุลาคม 2566, จาก https://www.nationtv.tv/main/content/politics?utm_source=menu_header&utm_medium=internal_referral.
- ปิปีชี นิวส์ ไทย. (2563). *คณะราษฎร : ชุมนุมใหญ่ 14 ตุลา ไล่ “ศักดิ์นา-เผด็จการ”*. สืบค้น 19 ตุลาคม จาก : <https://www.bbc.com/thai/thailand-54445239>.
- _____. (2563). *โควิด-19: แกนนำนักศึกษาเดินหน้าจัดชุมนุมต่อ แม้ บช.น. เตือนผิด พ.ร.ก.ฉุกเฉิน*. สืบค้น 21 ตุลาคม 2566, จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-53445906>.

- _____. (2563). โปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง พล.อ. ประยุทธ์ เป็นนายกฯ สมัยที่ 2 ลั่นเป็น “รัฐบาลของคนไทยทั้งประเทศ”. สืบค้น 26 ตุลาคม 2566, จาก <https://www.bbc.com /thai/thailand-48592231>.
- แบรนด์ไซด์. (2563). แบนสปอนเซอร์เนชั่น : ลีออนรักชนนิยมชาลง ถ้าไม่เร่งปรับตัว ก็มีแต่ความเสื่อมถอย. สืบค้น 20 ตุลาคม 2566, จาก <https://brandinside.asia/ban-right-wing-extremism-tv-channel-ban-nation-tv-22/>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2563). “ปัญหาพลวัตร” “พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต”. สืบค้น 26 ตุลาคม 2566, จาก <https://mgronline.com/daily/detail/9630000020003>.
- มติชน ออนไลน์. (2563). การเมือง. สืบค้น 22 ตุลาคม 2566, จาก <https://matichon.co.th/ politics>.
- _____. (2563). นักศึกษาและประชาชนชุมนุมประท้วงรัฐบาล เรียกร้องให้ยุบคุกคามประชาชน ยุบสภา และร่าง รธน. ใหม่. สืบค้น 26 ตุลาคม 2566 จาก <https://themomentum.co/thai-protest-demanding-government-resignation/>.
- _____. (2563). กว่า “40 ปี” กับ “มติชน” สมหมาย ปาริจฉัตต์. สืบค้น 20 ตุลาคม 2566 จาก https://matichon.co.th/prachachuen/news_413238.
- _____. (2563). การเผชิญ มวลชน ยุคดิจิทัล ของทหาร ยุค “สงครามเย็น”. สืบค้น 21 ตุลาคม 2566, จาก https://matichon.co.th/politics/politics-in-depth/news_2403795.
- วอยซ์ ออนไลน์. (2563). นี่คือจุดเริ่มต้น? ยกระดับ-จุดพลังแฟลชม็อบสู่ชุมนุมใหญ่. สืบค้น 21 ตุลาคม 2566, จาก <https://www.voicetv.co.th/read/PA4BAOTU4>